

LIJST DER BOEKJES DIE VOORRADIG ZIJN;

1. Drie maanden onder de sneeuw; 2. Zwarte Koo; 5. Aan de Molenbeek; 6. Een moedig meisje; 8. Het wonderlijk gezelschap; 9. De jonge vluchteling; 11. Het Kermismeisje; 12. Willem Tell; 13. Beter een lap dan een scheur; 14. Harten van Goud; 15. 't Verdrongen land van Saaftinge; 17. De Zinneloozen te Gheel; 18. De hut op de Heide; 21. De Landlooper; 22. En toch feest; 23. St Niklaas in 't Veerhuis; 25. De Vriezeman aan 't Front; 26. Verdwaald en terecht; 27. De jongens van West-Roozebeke; 30. De verdrongen stad; 32. 't Weesje van Brugge; 35. Het kindje van de Zee; 36. De Roovers van de Moeren; 37. De bezembinders van Kleit; 38. De vlucht in de Koffer; 44. De Gierigaard; 46. Broederliefde; 48. Ferlijk duurt het langst; 51. Een lastig oerchenk; 52. Zonder Ouders; 56. In 't Bosch van Houthulst; 57. Nog gered; 58. Uit de oude Doos; 59. Dokter Jenner en Jenny; 61. Strenge Winters; 64. De kinderen van den Zeeloods; 66. De kinderen van den Smokkelaar; 67. De Paaschklokken; 68. De Landverhuizers; 69. Leeuwteje van Damme; 72. Een moedige Kermisjongen; 76. Het Bultje; 77. De Pastoor van Lapscheure; 78. Samen uit; 80. Goed voor kwaad; 82. Vaderlandsche Verhalen; Naastenliefde; 86. De overwintering op Nova-Zembla; 89. Hoe Sinterklaas hielp; 90. In Grooten Nood; 91. Kerstmis aan Zee; 94. Het Spook; 95. De twee Weesjes; 97. De Vlucht; 102. Reinaert de Vos; 104. Denk aan moeder!; 107. Threesje; 110. Robinson Crusoe; 112. De Rooversjongen; 113. De Deserteur; 115. Onschuldig veroordeeld; 118. De Spion van den Molen; 121. Hoog bezoek; 122. De wonderlijke Zwaan; 123. Uit bange dagen; 125. De flinke Baanwachtster; 128. De gelaarsde kat; 129. De Dochter van den Blauwer; 130. Met Vakantie; 132. Tinneke; 133. De Helden van Stekene; 134. Een onrechtvaardige gestraft; 137. Oom Tom; 142. Op 't oud kasteel; 143. De reis in de Wildernis; 144. Bij de Kabouter; 145. De Spionnen op den Toren; 146. De Jongen van Gaver; 148. De schat in de Duinen; 150. De smokkelaars van de Zee; 152. De schat in de mijn; 153. 't Graf in 't Bosch; 154. 't Berouw van den Strooper; 155. 't Kasteel Hoogdonk; 158. Van de hut naar 't Paleis; 159. Karel de Goede; 160. Na veel avonturen; 161. Gered door een Aap; 162. Jan Brevdel; 163. De Slag der Gulden Sporen; 164. Van den Dood gered; 165. 't Bocheljongentje; 167. Van drie Roovers; 168. Een jonge Held; 169. Jacob van Artevelde; 171. Genoveva van Brabant; 172. Een avontuurlijke Reis; 174. Een vreeselijke avond; 175. De gevluchte slaaf; 176. In de vliegmaschine; 177. Een moedige vrouw; 178. Ontsnapt; 179. Valsch beschuldigd; 180. De Zoon van den Torenwachter; 182. De reis van Columbus; 186. Jack de Cow-boy; 189. De Held van Tremeloo; 191. De Cow-boy van Fort-Bell; 192. Jeanne d'Arc; 193. De wandelende Deur; 194. De avonturen van Geeraart; 195. Geeraart in Rusland; 199. De Wolf van Ghistel; 202. De Spaansche Furie; 203. De Boeteling van Veurne; 210. Het verwoeste Vlaanderen; 211. De vondeling van 't Regiment; 212. Betoonde Naastenliefde; 213. De IJslandvaarders; 214. Jongens-harten; 216. Een dappere vrouw; 217. Ali-Baba en de veertig Roovers; 218. Groote Broer; 219. De jonge verstooteling; 220. Een kerstavond op de Prairie; 221. Leo's Nieuwjaar; 222. 't Gestolen kind; 233. De Roovers gestraft; 224. De Wildeman; 225. Het dolend melkmeisje; 226. De lotgevallen van den Wildstrooper; 227. Verdreven uit zijn land; 228. Moeder gered; 229. 't Dievenhuis; 230. De Schatgravers; 231. Een slechte Kameraad; 232. Bij de zakkenrollers; 233. Kleine Oorlog; 234. De Heldendood van Anneessens; 235. De Wandelende Jood in Vlaanderen; 236. Nelly van den Mijnwerker; 237. De Geldduivel.

— ELKE WEEK VERSCHIJNT EEN NIEUW BOEKJE. —

Druk R. Bracke-Van Geert Baesrode.

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK.

Tweede druk.

Nr. 166.

A. HANS.

DE TOOVENAAR

Tweede druk.

Nr. 166.

DE TOOVENAAR.

I.

Te Port Huron, een stad in Amerika, zat op zekeren dag, 't is meer dan zestig jaar geleden, een knaap over een boek gebogen. Hij moest zijn les leeren.... maar 't ging blijkbaar niet... De jongen keek telkens naar buiten en hij schoof onrustig op zijn bank heen en weer.

Lui was hij toch niet : hij leerde gaarne. Maar hij had een half uur geleden vader en moeder met elkaar hooren praten. 't Was over geld.... Vader verdiende zoo weinig. En moeder kon met moeite rond komen....

— Al — zoo werd de knaap genoemd — had reeds dikwijls bemerkt, dat er armoe was in huis. Vader kon zelfs geen schoolgeld voor Al betalen. En daarom leerde de jongen bij zijn moeder thuis.

Maar vandaag ging het niet....

— Vertien jaar ben ik, bromde Al. En ik breng nog geen cent binnen. Dat kan niet blijven duren. Ik wil ook iets verdienen.

Hij had er al meer over gedacht en een plannetje gemaakt.

— Vandaag moet het er door ! zei hij half luid.

Klets... het boek vloog toe en Al sprong van zijn zitplaats op.

Hij verliet het kamertje. Moeder was in de keuken aan 't werk. Al draaide rond haar.

Wat is er toch ? vroeg vrouw Edison, zooals ze heette.

— Ik kan niet leeren van ochtend...

— Wel ga eerst wat buiten. Dan wordt uw hoofd wat helderder.

Moeder wist dat Al gaarne genoeg studeerde ; zijn gebrek aan leeslust nu was geen luiheid.

Al ging buiten... Gaarne had hij met moeder over zijn plannetje gepraat. Maar nog liever wilde hij haar en vader verrassen met den uitslag... Als het lukte ! Dat was nog de groote vraag !

— Vandaag moet het gebeuren ! zei Al.

En weg was hij....

Vrouw Edison werd toch ongerust, toen haar zoon tje zoo lang weg bleef. Het werd middag 'en nog verscheen Al niet. Vader was ook voor den heelen dag uit. Tegen den avond kwam hij terug. Maar de zoon verscheen nog niet....

Moeder vertelde, dat ze Al reeds den heelen dag gemist had.

— Waar blijft de jongen toch ? riep ze uit.

— Och, maak u over hem maar niet ongerust, hij

zal wel opdagen, meende vader, die van geen klein gerucht vervaard was.

— Hij deed zoo vreemd van morgen. Hij had geen zin in 't leeren, hernam moeder.

— Ja, hij heeft iets in 't hoofd ; wat, ik weet het niet, maar 't zal wel iets goeds zijn, we kennen ons kind daarvoor genoeg.

— En heel den dag weg geweest, zonder iets te zeggen ! Als hem maar geen ongeluk overkomen is ! Hij kan soms toch wild zijn.

— Moedertje, moedertje, toch ! Altijd 't ergste denken. Ge kunt Al toch niet aan een touwtje binden of aan uw voorschoot, daar is hij geen kereltje voor...

Ge zijt altijd fier op onzen jongen... En Al mag er zijn... Ge zegt altijd, dat hij zijn weg wel maken zal en nu heeft ge, omdat hij een dagje uitblijft. Er zit hem iets in 't hoofd, wacht maar...

Eindelijk verscheen Al, en moeders gelaat verhelderde.

— Al, zei ze half verwijtend, waar hebt ge nu toch gezeten ?

— Goeden avond, vader en moeder, groette de knaap vroolijk. Nu heb ik iets gevonden... Ik zal niet langer een opeter meer zijn ! Ik kan ook wat voor u verdienen.

— Laat eens hooren ! zei vader verrast.

— Ik heb een betrekking ! juichte Al.

— Een betrekking ? herhaalde moeder verbaasd.

— Ja, ik ben aangesteld tot gazetverkooper.

— Maar jongen, toch ! kreet de vrouw.

— Wie leest er hier gazetten ? vroeg vader. Ge kunt er uw zout in de pap niet mee verdienen, jongen...

— Ja, maar gazetverkooper op den trein, tusschen Port-Huron en Detroit. Ik mag aan alle stations verkoopen en ik zal veel klanten hebben.

— Maar kind toch, hoe komt dat in uw hoofd op ? riep de moeder, de handen van verwondering in elkander slaande.

— Moeder, laat hem nu toch uitspreken ! viel vader in. Hij heeft me nu nieuwsgierig gemaakt.

Al vertelde nu, dat hij den bestuurder van den spoorweg gevraagd had op den trein, tusschen Port-Huron en Detroit, dagbladen aan de reizigers te mogen verkoopen. De bestuurder had eerst niet van dit plan willen hooren en gezegd :

— Kinderen kunnen we hier wel missen, ik wil geen ongelukken.

Maar Al had zich niet uit het veld laten slaan en warm gepleit voor zijn zaak en eindelijk, 't is waar, na veel moeite, de overwinning behaald.

— Omdat ge uw ouders helpen wilt, zei de bestuurder.

Dan was hij naar Detroit gereden en naar een drukkerij van de « Free Press » gegaan en daar zou hij dagelijks de noodige exemplaren krijgen om zijn steltje uit te oefenen.

Vader Edison sloeg de hand op zijn knie en riep bewonderend :

— Dat noem ik nu nog eens flink gedaan ! Ja, jongen, de handen uit de mouwen steken.... doortasten.... dan komt ge er wel. Word maar gazetverkooper ! Er is wat te verdienen.

Moeder echter had niet zou gauw vrede met het plan.

Die trein, weet ge ! Zou ze niet elken dag in angst verkeeren om haar kind ?

Maar Al sloeg zijn armen om haar hals en zei :

— Laat me maar gaan, moedertje, ik zal wel goed oppassen... en nu kan ik iets verdienen en u helpen, nietwaar ?

— Ja, kind, en dit is braaf van u.... maar die trein ! hernam moeder.

— Zooveel menschen verdienen immers hun brood op den trein ! zei Al weer. Toe, moedertje, laat mij maar gaan !

En de knaap sprak zoo levendig en overtuigend, dat vrouw Edison eindelijk toestemde en sprak :

— Welnu, probeer het dan maar eens ! 't Is braaf van u....

De kleine Edison gevoelde zich fier. Hij zou nu zijn ouders helpen, zijn kost waard zijn. Ja, morgen was het een gewichtige dag voor hem.

De knaap was al vroeg op en na het ontbijt, waarin hij met minder graagte dan anders hapte, maakte hij zich voor zijn eerste reis klaar.

Al gevoelde zich veel vroolijker dan zijn moeder, wier gelaat nog bezorgd stond.

De jongen gaf haar een kus en zei :

— En nu niet bang zijn, moedertje !
 — Ge zult toch oppassen, hé ?
 — Ik beloof het u, moeder ! Dag vader !
 — Nu, Al, goed u werk doen, hoor ! En denk altijd
 aan hetgeen ge moeder beloofd hebt !

Moeder bad voor haar jongen.

Al kwam aan 't station, waar er nog niet veel reizigers waren, want het was een half uur te vroeg.

Maar weldra kwamen er menschen en Al voelde zich heel gewichtig. Denk eens, al die menschen moesten een kaartje koopen.... hij behoefde er geen, om met den trein te rijden. Hij behoorde eigenlijk tot het personeel, al moest hij zelf zijn loon ophalen.

De trein, waarop Al zijn beroep begon, reed in Noord-Amerika, tusschen Port-Huron en Detroit. Ge kunt deze steden op de kaart vinden, de eerste aan het Huron-meer en de andere tusschen het Clais- en Erie-meer. De spoorlijn heette de Grand-Trunk.

Edison woonde bij zijn ouders te Port-Huron en aan de statie dezer plaats begon hij dus zijn arbeid.

Een bel klonk en kondigde de komst van den trein aan. Al ging met de anderen op het platform. De passagiers namen plaats in de rijtuigén, Edison klom in den goederen wagen.

Twee mannen, die aan elk station even den trein verlieten, om den naam der plaats af te roepen, deurtjes te openen en te sluiten, kwamen bij hem, zoodra de reis voortgezet was. Een hunner was reeds oud en keek

kwaad. Hij was hoofdtreinwachter en men noemde hem algemeen den « oude ».

De oude keek Al eens aan en vroeg :

— Wat komt gij hier uitvoeren ? Ge zit verkeerd !

— Ik ben de gazetjongen, mijnheer, antwoordde de knaap vrijmoedig. Ik mag van den heer bestuurder aan de stations gazetten verkoopen. Ik ga er om naar Detroit.

— Hoe oud zijt ge al ? vroeg de oude.

— Veertien jaar, mijnheer !

— Zulke ventjes moesten nog op school zitten !

— Ik zou wel willen mijnheer ! Maar mijn ouders kunnen het schoolgeld niet betalen en ik wil hen daarom wat helpen verdienen !

— 't Zal lang duren ! hernam de hoofdtreinwachter. een gekheid.... De bestuurder moest wijzer zijn en ons geen kwajongens op den trein sturen..

De andere man knipoogde eens tegen Edison, alsof hij zeggen wilde : « Stoor u er maar niet aan ». En Al besloot zoo wijs te zijn.

Te Detroit begaf Edison zich naar de drukkerij om er zijn pak dagbladen te halen. En nu begon zijn eigenlijk werk. Vlug stapte hij met de bladen naar de statie, om terug te rijden naar Port-Huron, maar onder de reis moest hij verkoopen.

Toen de trein aankwam riep hij zoo luid hij maakte :

— Dagbladen.... koopt de « Free Press ! »

Dat was vreemd, zooveel lawaai maken. Maar Al zette toch een luide keel op.

En aan elk station, waar de trein stopte, liep hij vlug langs de wagons al maar roepend :

— Koopt de « Free Press ».... koopt de « Free Press ! »

En zijn pak bladen verminderde en in zijn zak rammelden de geldstukken, die zoo welkom zouden zijn in t ouderlijk huis. Toen onze jonge koopman te Port-Huron terug keerde, waren alle gazetten verkocht.

Nu naar huis ! Moeder zu wel nieuwsgierig zijn.

Vrouw Edison stond al op den uitkijk, en riep haar zoon toe :

— Hoe is 't gegaan ?

— Best, hoor, moeder ! En Al klopte vroolijk op zijn zak.

Eerst zijn rekening maken. Zaken vóór alles. En de knaap rekende uit wat hij noodig had, om in zijn handel te steken, en de winst schoof hij moeder toe fier en gelukkig.

En in het oog der vrouw blonk een traan, een van geluk.... niet om dat geld, maar om de kinderlijke liefde. En moeder sloot den knaap in de armen en zoende hem innig.

Vader kwam ook weldra thuis. En of Al vertellen moest !

Edison knikte goedkeurend en klopte zijn jongen op den schouder, tevreden zeggend :

— En nu vol houden, uw best doen en altijd eerlijk blijven !

Te Detroit had Edison nogal veel tijd. Eens bleef hij vóór een groot gebouw staan. Het was een bibliotheek waar boeken werden uitgeleend.

Al trok zijn stoute schoenen aan en trad binnen.

Achter een raampje verscheen een man en de knaap vroeg beleefd :

— Mijnheer, kan ik hier ook een boek krijgen ?

— Krijgen niet, maar leenen wel, manneke, antwoordde de ambtenaar vriendelijk.

— Dat bedoel ik ook, mijnheer ! hernam de jongen.

— En welk boek zoudt ge willen hebben, noem het nummer maar.

Hierover had Al nog niet nagedacht, maar hij aarzelde niet lang en zei :

— Nummer één.

— Goed.

De man haalde het werk en vroeg den naam en 't adres van den ontleener.

— Port-Huron ? herhaalde hij verwonderd. Komt ge van zoo ver naar Detroit om een boek ? Dat is een andere zaak !

Al's gelaat betrok, maar vlug riep hij :

— Mijnheer, ik ben de dagbladverkooper van de Grand Trunk. Zie, daar ligt mijn pak gazetten... Ik heb ze juist op de drukkerij van de « Free Press » gehaald. En ik kan in den trein lezen... en thuis ook. Bij ons is geen bibliotheek.

O, zoo... ja, nu begrijp ik alles. Neem het boek dan maar mee ! En als 't uit is, kom dan om een ander !

— Als 't u belieft, mijnheer, zei Edison verheugd, en met zijn dik boek begaf hij zich naar 't station.

Nu kon hij lezen ! Dat gebouw was met boeken volgepropt ! En Al las zoo gaarne !

Nu verveelde, hij zich niet meer, als de trein door de hem reeds zoo bekende streek reed. Hij verdiepte zich in zijn werk en soms vergat hij wel eens uit te stappen aan de tusschenstations, om dagbladen te verkoopen en dat mocht niet !....

Op zijn zaak passen ! Nu Edison paste op zijn zaak en breidde deze uit.

Zekeren avond verzocht hij aan zijn ouders of hij zijn winst mocht behouden

— En waarom, kind ? vroeg moeder.

Vader, die wel begreep dat zijn zoon weer een plan in zijn hoofd had zei :

— Wat zoudt ge dan met dat geld willen doen ?

— Mijn zaak uitbreiden, vader, antwoordde Al geestdriftig.

— Laat eens hooren, hoe ?

— Wel, veel reizigers, vooral dames en kinderen eten gaarne iets op den trein, en nu wilde ik ook suikergoed chocolade en andere lekkernijen verkoopen. En vruchten kan ik ook meenemen.

— Dat is een goed plan, zei vader.

— Maar waar zult ge dat alles bergen, jongen ? vroeg moeder.

— Ik heb al een bakje gemaakt.

Al haalde nu van den zolder een plat, ruim kistje, dat hij zelf vervaardigd had, en met een touw om den hals wilde hangen.

— Heel goed, zei vader tevreden houd uw winst maar om uw inkoopen te doen. Ge vermeedert dus uw kapitaal.

— Maar mijn winst zal ook grooter worden ! verzekerde Al als een echte zakenman.

— Natuurlijk, dat hoort zoo.

— Dat touw zal te veel om uw hals snerven, zei de bezorgde moeder. Vader heeft nog wel een riem, dat zal beter zijn ! Jongen, jongen, wat gaat er toch in uw hoofd om ? Altijd wat nieuws.

Maar inwendig was vrouw Edison toch fier op haar zoon, die zich nu al zoo flink weerde, om door de wereld te komen.

Den volgenden dag deed Al te Detroit zijn inslag, en aan den trein schreeuwde hij zoo luid hij kon :

— Dagbladen ! Ververschingen ! Chocolade !

Het spoorwegpersoneel lachte om den vindingrijken knaap, en één verzekerde :

— Die wordt nog een groot-handelaar !

— Als hij zelf maar niet zijn chocolade opeet, broemde de oude treinwachter.

Maar Al was wel wijzer ! Snoepen paste niet meer voor een jongen, die zaken deed... al was menige koper der lekkernijen wel een hoofd grooter dan hij.

's Avonds kreeg Al nog les van zijn moeder. Soms had vrouw Edison het te druk daarvoor, en dan zat de

knaap in zijn boeken verdiept. Ook op den trein las hij voortdurend. Dikwijls deed hij het 's nachts.

Want de jongen las om te leeren. Hij was wellicht de trouwste kalant der boekerij van Detroit.

Zekeren dag kwam Al weer in de bibliotheek.

— Welk nummer ? vroeg de beambte.

— Het volgende, als 't u belieft mijnheer.

— Maar jongen, gij leest al de boeken op de rij af, geloof ik.

— Ja, mijnheer.

— Dat is niet verstandig. Waarover leest ge het liefst ? Zeg het mij eens, hernam de beambte vriendelijk, want de krantenjongen, met zijn schrander uitzicht, trok hem aan.

— Over de natuurkunde, en de scheikunde en de werktuigen, antwoordde Edison.

— Zoo, zoo, dus over moeilijke vakken. Ik zal u daarover eenige goede boeken geven.

Nu had Al tenminste eenige leiding. Hij bestudeerde de werken en wilde ook allerlei proeven nemen, zooals een onderwijzer in de school doet.

In den trein reed een oude, afgedankte goederenwagen mede, en 't spoorwegpersoneel, dat den gediensligen knaap gaarne lijdën mocht, had hem dezen als kantoor en werkplaats afgestaan. Al beschouwde die oude, rammelende bommelkas als zijn kamer. Hij bracht er allerlei potjes en pannetjes, doozen en fleschjes bijeen, welke hij voor natuur- of scheikundige proeven noodig had. En uren zat hij er in de studie verdiept.

Maar tevens breidde hij zijn handel uit. Zoo kocht hij te Detroit manden groenten en verkocht ze te Port-Huron met goede winst. Hij schafte zich onderwege bij de boeren, boter eieren en ooft aan, en liet de waren voor lagen prijs aan de vrouwen der treinambtenaren. Zoo werd hij zeer « populair ». Hij was waarlijk een onmisbare persoon op de Grand-Trunk.

Edison gevoelde dus wel zijn gemis aan kennis, want de jongen had niet veel onderwijs genoten.

Den 11en Februari 1847 werd Thomas Alva Edison geboren te Milan, een stadje aan 't kanaal van Cleveland (1) naar de Ohio. Van vaders zijde behoorde hij tot een Hollandsche familie, die in 1737 naar Noord-Amerika was uitgeweken. Zijn vader woonde later te Milan, en dreef er een graan- en houthandel, welke tot grooten bloei kwam. Maar de aanleg van een spoorweg, langs het Erie-meer, deed het verkeer op 't kanaal te niet, en vader Edisons zaken gingen nu ook achteruit. Toen dan nog een geldcrisis uitbrak, was de koren- en houtkoopman arm, en zag hij zich genoodzaakt een andere woonplaats en een ander beroep te kiezen. Hij verhuisde naar Port-Huron. Te Milan was Al dus geboren, en hij telde zeven jaar op het tijdstip der verhuizing. Hij was pas twee maanden op school geweest.

Dikwijls hadden vader en moeder, zoowel als ken-

(1) Cleveland ligt aan 't Erie-meer.

nissen zich verbaasd over de schranderheid en onderzoekingslust van den knaap....

Altijd stelde hij vragen, alles wilde hij weten, en in zijn moeder vooral vond hij steeds een geduldige leermeesteres.

Zekeren dag had hij een kip aan 't broeien gezien. Weer een reeks vragen.

Zoodus uit die eieren zouden kiekens komen. 't klonk ongelooftlijk.

De kleine « Al » — zoo werd hij genoemd als verkorting van Alva — verloor de kip niet uit het oog, en waarlijk, zekeren morgen verbraken de kiekens met hun geel snaveltje de eierschalen, en wandelden ze de wijde wereld in.

Al verzamelde nu eenige eieren en verborg ze.

Eens kon moeder haar jongen niet vinden. Ze werd ongerust, zocht hem overal, en eindelijk zag zij hem op den zolder van een schuur.

— Wat voert ge daar toch uit ? vroeg ze verbaasd.

— Net als de kip.

— Wat als de kip ?

— Er zullen kiekens uit de eieren komen !

En waarlijk, Al zat daar op de eieren welke hij verzameld had. En moeder moest weer vragen beantwoorden en verklaren, dat wel een kip, maar geen jongen eieren uitbroeden kan.

Soms werd Al gevaarlijk door zijn proefnemingen. Zoo stak hij eens een schuur in brand, en tot straf werd

hij op een openbare plaats met de zweep geslagen door den politieagent.

Edison was ook een echte waterrat.

Met zijn vrienden ging hij zwemmen naar hartelust en bracht dikwijls zijn leven in gevaar. Eens verdronk een makker. Diens lot had ook dat van Al kunnen zijn.

Maar nu bij de verhuizing naar Port-Huron was Edison verstandiger geworden.

We hoorden, dat hij pas twee maanden op school was geweest. Te Port-Huron kon hij ook onderwijs ontvangen — gelegenheid daartoe was er wel — maar 't schoolgeld bleek te hoog voor vaders beurs.

Toen nam vrouw Edison 't besluit, haar kind zelf les te geven. Van zijn moeder leerde de knaap dus lezen schrijven en rekenen... en hij leerde nog meer ; hij leerde de gaven en deugden, de groote liefde zijner moeder kennen, en zijn gansche leven heeft hij de zachte, edele vrouw diep vereerd, en nog is haar herinnering hem dierbaar.

Edison zocht voortdurend naar middelen, om zijn zaak uit te breiden.

't Werd een treurige tijd voor Amerika. De Noorderlijke en Zuidelijke Staten voerden oorlog, en de bladen, welke uitvoerige berichten over dien krijg gaven, werden natuurlijk gretig gekocht. Zekeren dag was Edison al vroeg in de drukkerij. Juist bracht een knecht een proefnummer der krant naar den verbeteraar. Al zag dat een der berichten met vette letters gedrukt was,

en vroeg het even te mogen lezen. — 't Was nieuw van een veldslag, met 50.000 gewonden en dooden.

De jongen stond even in nadenken verzonken en stormde toen naar het telegraafkantoor in de statie.

— Wat is er, wat is er vroeg de klerk bij wien hij hijgend aankwam.

— Nieuws van een grooten veldslag : 50.000 gewonden en dooden... Vraag niet meer.... ik heb geen tijd se'n dit bericht naar elk station op de lijn, sprak Edison op gejaagden toon.

— Maar waarom ?

— Ik zal veel bladen verkoopen.. Toe, bewijs mij dezen dienst ! Een half jaar lang zal ik u een gazet leveren voor niets.

— Zoo, zoo !

— Toe, sein ! Ge krijgt ook nog een wekelijksche krant en een maandelijksch tijdschrift er bij !

— Top ! zei de beambte, ik zal het doen.

— Mag ik er vast op rekenen ?

— Stellig... maar denk aan de voorwaarden !

— Ja... Nu zullen de menschen overal het nieuws hooren en het dan willen lezen in de gazet.

En weg was Al, in vliegende vaart terug naar de drakerij, waar hij zich bij den overste van den verzendingsdienst begaf.

— Kan ik duizend exemplaren van de gazet krijgen ? vroeg de jongen.

— Duizend ? herhaalde de man.... 't Is geen kleinig-

heid ! Natuurlijk kunt ge ze krijgen, als ge ze maar betaalt.

— Morgen.....

— Dat kunt ge begrijpen ! Ge wilt duizend dagbladen op krediet ! En als ge ze niet verkoopt, mag ik naar de centen fluiten en ze zelf bij passen, hé ? Dat gaat niet.

— Maar ik zal ze verkoopen.....

— Jongen, 'k heb wel wat anders te doen dan naar uw praatjes te luisteren, hernam de man, den teleurgestelden Al den rug toekeerend.

Bijna sprongen Edison de tranen in de oogen. Zou zijn plan nu toch mislukken ? Neen, dat mocht niet.... Hij dacht na.. en stormde de trap op, want 't werd al tijd voor den trein. Buiten adem, klopte hij aan 't kantoor van een der bestuurders van de gazet. Gelukkig werd hij dadelijk bij den heer toegelaten... En nu hij toch aan 't vragen was, verzocht hij om 1500 exemplaren op krediet.

— Zooveel ? zei de directeur. Maar ge zult die niet verkoopen !

— Toch wel, mijnheer ! Ik heb het nieuws van den veldslag naar alle stations laten seinen. Overal zal er volk staan, als de trein aankomt, om meer over den slag te lezen.

De heer had schik in den schranderen, ondernemenden knaap, krabbelde een paar woorden op een briefje en dit aan Edison gevend, zei hij :

— Spoed u naar beneden, ge zult uwe bladen krijgen !

Of Edison weer beenen maakte ! De overste van den zendingdienst keek raar op bij 't lezen van het briefje. Hij gaf toch onmiddellijk de 1500 gazetten, terwijl hij ongeloofig 't hoofd schudde. Al greep zijn zwaren last en bereikte nog juist bijtijds den trein.

— Is 't gedaan ? vroeg hij aan den telegrafist.

— Ja, 't Bericht is weg. Veel geluk !

De trein vertrok. Na een twintigtal minuten stopte hij aan de eerste statie, Utica. Al hing reeds met zijn bovenlijf uit de ouden goederenwagen en kreet verheugd « Gelukt ! » want hij zag veel menschen staan.

— Nieuws van den oorlog !.... Groote veldslag !... Koopt de Free Press !... riep Edison, en in eenige oogenblikken was hij veertig bladen kwijt, schoon hij er anders maar enkele verkocht.

Te Mount Clemens, de tweede statie, wachtten nog veel meer nieuwsgierigen. Al vroeg een dubbelen prijs : 10 cent per nummer.... en dadelijk had hij 150 bladen aan den man gebracht ! En zijn list was volkomen gelukt. Waar de trein stopte, staken honderden armen naar een gazet uit.

Toen de eind-statie, Port-Huron, bereikt werd, h.d Al slechts eenige honderden exemplaren meer over. Ook hier was het telegram-bericht bekend en een opgewonden menigte haakte naar de bladen. Men gaf gaarne 1,25 fr. voor een nummer.... op 't laatst bood men zelfs dolle prijzen. 't Regende grof geld in Al's zakken... Toen de laatste krant verkocht was, liep de slimme koopman

naar huis, om aan zijn ouders zijn schat te brengen. Na tuurlijk moest hij alles uitvoerig vertellen, en vader klopte hem tevreden op den schouder, en moeder dacht met rechtmatigen trots :

— Mijn voorspelling zal uitkomen, Al gaat een schoone toekomst tegemoet.

Edison kreeg vertrouwen in zijn ondernemingsgeest. « Wie waagt, die wint ; en wie wil, die kan ».

Op zekeren dag kwam hij op 't denkbeeld zelf een gazet te schrijven, te drukken en te verkoopen. En de jongen wachtte niet lang om het plan uit te voeren. Hij kocht een hoeveelheid oude letters en een afgedankte drukpers. In de drukkerij had hij al dikwijls met aandacht 't werk der knechten gevolgd, en nu leerde hij zelf zetten en drukken. En eindelijk had hij een gazet, die hem voldeed en welke hij de « Grand Trunk Herald » doopte. 't Blaadje was maar klein, en bevatte alleen plaatselijk nieuws, berichten over kleine voorvallen langs de lijn over veranderingen in 't personeel, over de markten in de tusschenliggende plaatsen, enz. maar 't vond een goeden aftrek. En altijd verzoon hij iets nieuws.

Zoo kregen de abonné's zekeren dag het blad met hun naam op gedrukt. ieder bewonderde den ondernemenden knaap en wilde hem steunen. Machinisten, treinwachters klerken deelden hem nieuwsjes mede, en zoo was de rammelende goederenwagen redactie-bureel, zetterij en drukkerij geworden. Maar de zaak breidde zich uit, de wagon werd te klein ; Al moest zijn blad elders drukken en een aantal jongens in dienst nemen.

Elke maand kon hij aan zijn ouders 200 fr. afdragen 't loon van zijn durf en vlijt.

Maar zekeren dag had hij iets over een reiziger gedrukt, wat dezen niet beviel : 't Was wel waarheid, maar de heer werd er toch om uitgelachen en maakte zich boos. Zekeren morgen kreeg hij Edison te pakken en werd zoo driftig, dat hij de krantenschrijver, hals over kop in de St. Clair-rivier wierp. Onze vriend kon natuurlijk zwemmen als een visch, en geraakte wel op 't droge, maar dit voorval leerde hem voorzichtig te zijn.

Nog altijd nam Al proeven in zijn goederenwagen, want hij was toch dagbladverkooper op den trein gebleven. De oude conducteur, waarover wij reeds gesproken hebben, was nog altijd niet Al's vriend. Hij ergerde zich dikwijls over de verschillende geuren, die uit den wagon ontsnapten, en bromde dan :

— Die duivelskunstenaar is weer aan 'den gang met zijn rommel van flesschen en potjes !

Zekeren morgen was « de oude » weer aan 't brommen.

— Bah, wat een stank ! mompelde hij toen hij voorbij den wagon ging. Ik zal hem die vuile proeven toch eens verbieden !

De man vermoedde weinig, dat hij die bedreiging weldra zeer ruw uitvoeren zou, want tot nu toe was het met zijn ontevredenheid altijd bij woorden gebleven.

Ja, Al nam weer proeven... en door het schokken van den trein viel een fleschje phosphorus omver, met het gevolg, dat de wagon in brand schoot. De hoofdtrein-

wachter zag den rook en kwam verschrikt toegelopen.

— Leelijke jongen, wilt ge heel onzen trein in brand steken ? schreeuwde hij woedend, haastig het vuur doovend, waarbij hij brandwonden opliep, zoodat hij nog kwader werd. Ja, dat moest er nog eens van komen, met heel dien verwenschten, stinkenden rommel !

De oude gelukte er in de vlammen te dooven.

— Ik zal er nu voor goed een einde aan maken ! bulderde hij door, tegelijk de schuifdeur opentrekkend. Weg met den boel...

En flesschen en bokalen, dozen en potjes, alles werd naar buiten gestampt.

— Mijnheer, mijnheer ! smeekte Al, die zijn gansche schat zag vernielen.

— Weg, knaap, weg, of ik gooi u ook buiten ! hernam de treinwachter.

En toen Edison zijn eigendom verdedigen wilde, kreeg hij zulke harde klappen tegen zijn hoofd, dat hij languit op den vloer rolde.

— Ziezoo, nu is de stal gekuischt, zei de treinwachter. En begin nog eens als ge durft ! Toe, sta nu maar op en lig daar niet zoo te schreeuwen... En dezen wagon neem ik u af... dan is 't zeker voor goed uit met brandstichten !

Er was geen gevaar meer en de oude trok heen, Edison in de grootste wanhoop achterlatend.

Doevig gestemd trok Al te Port-Huron naar huis. Zijn wangen, vooral zijn oor gloeiden hevig van die onmenschenlijke klappen. Maar 't was niet de pijn, die

hem droevig stemde, 't was het vreeselijk verlies van zijn laboratorium en later heeft de groote uitvinder verklaard, dat hij nooit zoo wanhopig is geweest als dien morgen.

Moeder zag dadelijk, dat er iets met haar lieveling gebeurd was, en met tranen in de oogen, vertelde Al alles. Vrouw Edison was verontwaardigd en zei :

— 't Is een schande, u zoo te behandelen om een ongeluk, en u zoo te slaan ! Uw gelaat gloeit er nog van.

— En mijn flesschen en bokalen en retorten, moeder ! kloeg de knaap.....

— Ge zult er nieuwe krijgen, en in den kelder kunt ge proeven nemen, zooveel ge wilt ! Maar uw gelaat..... het doet u zeker vreeselijk pijn ?.... 't Is een schande, u zoo te slaan, ze moesten dien kerel straffen !

En de klappen waren raak geweest want Al bleef aan één oor zoo goed als doof.

Edison ging den volgenden dag toch weer naar de trein en verkocht als vroeger zijn gazetten. Proeven nemen in den ouden, hem zoo dierbaren goederenwagen, kon hij niet meer. En nu dacht hij onder de lange heen- en weerreizen, vooral aan de telegrafie. Van dit wonderbaar vak had hij zoo gaarne meer willen weten, maar wie zou zijn meester zijn ? En toch, Al kreeg een meester, en op gansch onverwachte wijze.

Op een Zaterdag van 't jaar 1862 stond Al met zijn gazetten op de kade van de statie Mount Clemens, waar zijn trein rangeeren moest. Een tweejarige knaap, het

zoontje van den chef Mackenzie, speelde met zijn bal en deze rolde tusschen de rails, toen een afgestooten wagon zeer snel kwam aanrollen. Het kind wilde zijn bal nog grijpen en zou verpletterd worden, maar Al zag het gevaar.. Hij aarzelde niet. Hij smeed zijn bladen, ten gronde greep het kind en redde het nog juist op 't cogenblik, want zijn schoen kwam zelfs in aanraking met het wiel.

De schrik van den statieoverste, die, te laat om zelf zijn kind te redden, het groot gevaar had gezien, verkeerde nu in vreugde. De vader dankte den knaap zeer hartelijk en bood Al aan hem te leeren telegrafeeren, want hij wist wel, hoe dolgaarne deze dat leeren wilde. En of Edison die gelegenheid aangreep !

Over dag moest hij werken, gazetten verkoopen, maar 's avonds reed hij op een goederentrein van Port-Huron naar Mount Clemens terug, en was dan de aandachtige, vlijtige leerling van chef Mackenzie, Paul Benner, een broeder van Mackenzie's vrouw, ontving tegelijkertijd onderwijs. De beide leerlingen verbaasden hun meester door hunne snelle vorderingen. Hoe ijverig werd er in het kleine stationgebouw gewerkt, tot laat in den nacht.

Edison had een grooten stap voorwaarts gedaan. Door $2\frac{1}{2}$ kilometer lengte. Ze gebruikten hiervoor gewone ijzerdraad, die zij in den stroom gevonden hadden. Twee flesschen dienden als isolators en voorkwamen dat de electriciteit wegvloede.

Die telegraaflijn bevond zich laag bij den grond. Om electriciteit te maken, wreef Edison den rug van een kat.

Telegrammen werden verzonden aan 12½ cent. Zoo had Edison gemeenschap met zijn vriend. De menschen hadden er veel plezier in, enkele verzonden werkelijk een telegram.

Edison mocht van zijn vader tot 11½ uur opblijven. Maar deze tijd was voor hem te kort en soms verzoon hij een list om langer te been te zijn.

Zoo had hij zekeren avond de bladen, die zijn vader zoo gaarne las, bij zijn vriend laten liggen. Zijn vader wilde toch het nieuws hebben. Om hem hierin te voldoen, telegrafeerde Edison naar zijn vriend en deze seinde de voornaamste berichten. Zoo kon de knaap tot 1 uur blijven werken. Helaas, zekeren dag, vertrapte een verdaalde koe de telegraaflijn.

Her duurde niet lang of Al telegrafeerde langs betere lijnen. Hij werd als telegrafist aangesteld.

Het gazettenbakje bleef dus aan den nagel hangen. De reizigers zouden niet meer de flinke stem van den bekenden Al hooren : de kinderen geen suikergoed meer van hem koopen.

Edison had een grooten stap vooraarts gedaan. Door zijn ijver en volharding was hij eenige sporten hooger geklommen.

En hij zou meer zijn dan telegrafist, want zijn onderzoekingsgeest liet hem nimmer met rust. Edison was er van overtuigd, dat de electriciteit den mensch nog andere diensten bewijzen kon.

Electriciteit ! Die wonderbare kracht beter leere kennen en meer in toepassing te brengen, dat werd het le-

vensdoel van dien man, die als jongen reeds zijn omgeving door zijn schranderheid had verbaasd.

Edison heeft als telegrafist dikwijls van standplaats veranderd. 't Eerst werkte hij te Port-Huron, waar hij woonde, en al spoedig verbaasde hij de medeambtenaren door zijn vaardigheid en vernuft.

Eens had men hem een bijzondere belooning van 100 frank toegezegd voor 't snel versenien van een belangrijk bericht. Het werk deed hij uitmunten, maar de belooning werd hem onthouden, en, verontwaardigd over die handelwijze, nam de jongeling ontslag.

Hij kreeg nu een betrekking te Stradford in Canada. Hier was hij aan een statie en moest er seinen geven voor 't vertrek der treinen.

Eens, toen hij nachtdienst had, ging hij een kleine wandeling doen. Er moest weldra een goederentrein aankomen, maar de jonkman meende vóór dien tijd vast en zeker terug te zijn. De trein kwam vroeger dan hij dacht, en de machinist, niemand aan het station bemerkende, reed door. Edison keerde terug, maar werd gewaar dat de trein reeds voorbij was. Hij rilde van angst bij het denkbeeld dat er een botsing kon gebeuren, want van den tegenovergestelden kant moest insgelijks een trein aanstroomen.

Edison seinde naar de volgende statie, dat men den laatsten trein moest ophouden, maar 't was te laat, want deze was reeds afgereden. Gelukkig waren de machinisten waakzaam en zij voorkwamen een ramp.

De overste van den spoorweg vernam het gebeurde en riep Edison bij zich.

— Jonge man, zei de heer gestreng, gij hebt u aan een vreeselijk plichtverzuim plichtig gemaakt, waarop vijf jaar gevangenisstraf staat. Ik wil een streng voorbeeld stellen....

De directeur hield op, want juist traden er twee zijner vrienden binnen. Terwijl de heeren elkander begroetten, sloop Edison vlug heen, liep naar een trein die juist vertrekken zou, en spoorde mee.....

Hij zorgde zoo gauw mogelijk buiten Canada en dus ook buiten 't bereik der Canadeesche rechters te zijn. Keerde in de Republiek der Vereenigde Staten terug, want hij had geen zin vijf jaar in een kerker te brommen. Zijn ouders zagen verrast op, maar waren blijde hun zoon weer te zien. Deze was nu echter zonder betrekking. Dit zou niet lang duren....

Maar Edison bleef geen telegrafist. Hij nam allerlei proeven met electriciteit. Hij wist, dat de electriciteit aan den mensch nog veel groote diensten kon bewijzen. Hij zocht er naar. Hij leed veel armoede. Maar hij gaf er niet om. Vele nachten zat hij te studeeren, te werken.

Zijn ouders stierven. Zij hebben den roem van hun zoon niet gezien, want beroemd werd Edison.

Door een uitvinding verdiende hij veel geld. Nu kon hij vooruit. In Newark, tegenover New-York, kocht hij een groot gebouw. Hij was nu zes en twintig jaar. Hij nam arbeiders in dienst en maakte electrische toestellen. Hij vond er veel uit en dreef groote zaken. Hij moest

ruimer fabrieken hebben en kocht Menlo park. En het was wonderlijk wat hij al uitvond : betere telegraaf-toestellen, betere telefoontoestellen, de fonograaf of spreekmachine, het electrisch gloeilicht, de booglampen, de kinematograaf, en nog veel meer. Hij deed meer dan 800 uitvindingen. En daarom noemde men hem den toovenaar van Menlo-park. 't Leek ook wel of er daar een toovenaar werkte, zoo verbaasden de vele uitvindingen de gansche wereld. Wie zou het gedacht hebben van den jongen, die dagbladen ging verkoopen om wat voor vader en moeder te verdienen ! Maar hoe volhardend heeft hij ook gewerkt....

Edison zocht verpoozing in het huiselijk leven. Eerst huwde hij met Mary Stilwell, een braaf, bescheiden meisje der fabriek te Newark. Zij stierf in 1881. Van verdriet werd Edison ernstig ziek.

Later trouwde hij met Anna Miller, de dochter van een fabrikant. Hij verhu'sde van Menlo-park naar Lelyn-park te Orange, waar de groote werkhuizen ieders bewondering wekken. Hij heeft er een bibliotheek van zestig duizend boeken.

Onlangs heeft men Edison's tachtigsten verjaardag gevierd.

Al is nu een oude man, maar hij werkt nog.

—«O»—

A. HAN'S KINDERBIBLIOTHEEK.

Voortdurend herdrukken wij vroeger verschenen nummers.

Vraag ze in de boekwinkels of aan de dagblad-verkoopers.

Er zijn steeds veel vroegere boekjes voorradig.

Elke week verschijnt een nieuw.
